

Svar på skriftligt spørgsmål om att säkerställa en tillräcklig nivå och kvalitet på hemvården för äldre samt om att ställa kvalitetskriterier för den

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 379/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho / saml m.fl.:

Vad planeras för att främja likabehandlingsmålet inom servicen för äldre, så att man överallt i Finland bättre än i nuläget kan tillgodose äldre personers servicebehov,

finns det planer på att fastställa enhetliga nationella kvalitetskriterier för hemvården för att säkerställa hemvårdens kvalitet, tillräcklighet och jämlikhet, och

planeras det tekniska lösningar som kan tillämpas på riksnivå och som redan används i en del välfärdsområden som stöd för hemvårdspersonalen, som skulle frigöra personalens tid från till exempel dokumentationsarbete för att istället bemöta de äldre?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Byggandet av servicestrukturer och servicenät så att de motsvarar befolkningens behov på ett optimalt sätt har varit centrala uppgifter för välfärdsområdena i det inledande skedet. Enligt de nationella datainsamlingarna ser hemvårdssituationen ganska bra ut för en stor del av klienterna, men en del av uppföljningen tyder också på att situationen eventuellt försämras. I den nationella uppföljningen har man observerat att många välfärdsområden också har börjat skära ned i tjänster som definierats som primära, såsom tjänster som stöder boende hemma. Risken är då att klienternas funktionsförmåga inte stöds tillräckligt och att behovet av tyngre service ökar. Ärendet har uppmärksamrats i styrningen av välfärdsområdena bland annat i förhandlingar med välfärdsområdena och i samband med behandlingen av ansökningar om tilläggsfinansiering.

Genomförandet av hemvården och dess kvalitet styrs och följs upp som en del av den lagstadgade helheten av service för äldre. I kvalitetsrekommendationen för att trygga en aktiv och funktionsduglig ålderdom och hållbara tjänster 2024–2027 definieras indikatorer med vilka man kan följa upp hur rekommendationerna framskrider och tjänstens kvalitet på nationell och regional nivå.

Äldreomsorgslagen förutsätter att bedömningsverktyget RAI används för att bedöma äldre persons funktionsförmåga inom den socialservice som välfärdsområdet ordnar för regelbundet behov av vård och omsorg. De RAI-indikatorer som presenteras i kvalitetsrekommendationen beskriver fenomen som tyder på god vård eller på kvalitetsproblem i vården. Uppfyllande av delaktighet och självbestämmanderätt, ombesörjande av grundläggande behov och trygghet, stödjande av funktionsförmågan och god vård av sjukdomar kan på goda grunder ses som premisser för god vård. Man tänker sig att det går att påverka alla de fenomen som beskrivs i RAI-indikatorerna genom god vårdpraxis och utveckling av servicesystemet.

Det är känt att de välfärdsområdesvisa skillnaderna i tillgången till service för äldre och i genomförandet av servicen är stora. För att förbättra likabehandlingen av klienterna är målet att i större utsträckning än i nuläget utnyttja den informationen om funktionsförmågan som RAI producerar i den nationella styrningen. Institutet för hälsa och välfärd utreder före årets slut vilka RAI-indikatorer välfärdsområdena använder i grunderna för beviljande av service samt hur RAI-informationen utnyttjas i hänvisningen till regelbunden hemvård, gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsomsorg. Utredningen förbättrar helhetsbilden av hur likabehandlingen av äldre inom tjänsterna tillgodoses i olika välfärdsområden på basis av grunderna för beviljande. I det utvecklingsarbete som görs utifrån utredningen utarbetas en expertbedömning och rekommendationer för användning av RAI-informationen vid hänvisningen till tjänster och dimensioneringen av personalen så att den motsvarar klienternas behov. Det har också kommit in önskemål om sådana riktgivande nationella kriterier från fältet.

Uppföljningen av personalens tillräcklighet i Institutet för hälsa och välfärds regelbundna Uppföljning av äldreomsorgen -undersökning har utöver uppföljningen av personaldimensioneringen inom heldygnsomsorgen kompletterats med information om hur stor andel av de servicetimmarna som planerats för klienterna som har genomförts inom hemvården. På så sätt får man viktig information om hur dimensioneringen av personalresurser som grundar sig på klienternas behov av hemvård lyckas som stöd för planeringen och ledningen av tjänsterna.

Huruvida tjänsterna är tillräckliga för personer som får regelbunden hemvård kan också bedömas genom att fråga klienterna själva om de upplever att tjänsterna är tillräckliga. Bestämmelser om den nationella uppföljningen av kundnöjdheten finns i äldreomsorgslagen. Institutet för hälsa och välfärd genomför i fortsättningen enkäten Berätta om din service vartannat år. Enkäten pilottestades 2022 och den första egentliga enkäten genomfördes 2024. Med hjälp av enkäten utreds klienternas erfarenheter av servicens kvalitet samt om servicen motsvarar klienternas önskemål och behov. Kundrespons om kvaliteten på vården och servicen hjälper också till att hitta de delområden som fungerar bra och de områden som behöver utvecklas.

Det finns redan mycket åldersteknologi inom hemvården och många försök och pilotprojekt har gjorts med olika tekniska lösningar, vars resultat aktörerna kan utnyttja i genomförandet av sina tjänster. Man önskar att olika tekniska lösningar ska vara till hjälp inom tjänster för äldre, men

det behövs ännu mer information om för vem och i vilka situationer olika tekniska lösningar och distansvård kan utnyttjas så att de tillgodoser den äldres behov.

I den regeringsproposition som för närvarande behandlas i riksdagen föreslås bestämmelser om förutsättningarna för användning av tekniska lösningar inom socialvårdens tjänster. Syftet är att förtydliga rättsläget i fråga om olika tekniker och säkerställa att klienternas rättigheter beaktas när tekniska lösningar används. Målet är att göra det smidigare att använda sig av teknik i tjänsterna och öka användningen av tekniska lösningar som tillgodoser klienternas behov, när deras möjligheter alltid bedöms i samband med planeringen av klientens individuella tjänster. Som en del av verkställandet av lagstiftningen är avsikten att göra en utredning av de tekniker som används inom socialvården och bedöma deras konsekvenser.

Helsingfors 26.11.2025

Social- och hälsovårdsminister Kaisa Juuso